mam tubam *Falloppianam* in aliis animalibus ova ex testiculis fœmininis quoque abripere, ac ad uterum deferre.

7. Ductus bilarius hepaticus vesiculæ bilariæ insertus, viam monstrat per quam bilis ad vesiculam bilariam feratur. Similem ductum vesiculæ insertum prope collum in hepate bubulo, casu inveni, dum vermis, quibus hepatici refertissimi erant, caput per ejus osculum in vesiculam exseruit; Laniones hirudines vermes istos vocant. Quia minuti sunt, eorumque insertio obliqua est, non mirùm paucis hujusmodi ductulos innotuisse. Inde quoque patet obturato collo vesiculæ bilariæ non sequi icterum, nisi ductus communis quoque obstruatur. Sic aliquando lapidem insignis magnitudinis in fœmina, in alia plures inveni in vesiculâ bilariâ, quarum neutra jcterica erat.

CAPVT XI. De Napello.

Historia I.

CAtello trium circiter septimanarum cum *Nob.D.D. Heinrico Screta à Zavorziz*, 14. Jul. 1676. radicis *Napelli* recentis bene contusæ drachmam dimidiam cum lacte, horâ 2. pomeridianâ, intrudi: aliquandiu incessit ac si nihil deleterii accepisset, subinde vagiit, quandoque caput succussit, quasi nausearet. Præteritâ propè horâ dimidiâ pedes posteriores traxit, paulò pòst ingressu ad latus sinistrum inclinavit, atque sæpiùs in illud lapsus est: subinde totum corpus motu convulsivo concutiebatur. Non diu post evomuit lac spumeum & aliquomodo grumosum. Motus covulsivi aliquandiu continuerunt; hinc in latus decubuit: non obriguit à tetano: decubuit instar moribundi ultra duas horas ab accepto *napello* & quasi suspiriosè vagiit. Abdomen intumuit: illo inciso fortius vagiit & validè artus movit.

vit. Ventriculus valdè distentus erat: integrum excidi: movit se motu vermiculari: stomachus seu orificium sinistrum arctissimè semet constrinxit, ut ne guttula quidem exciderat: quando verò circa medium se contraxerat, motus lentè versus pylorum procedebat, illequé erigebatur liquorque suppallidus, nunc spumeus nunc viscidus quandoque sensim, aliquando cum impetu protrudebatur: Constricto pyloro ventriculus rursus intumuit totus, moxque rursus circa medium se constrinxerat, novusque liquor per pylorum ejiciebatur: Hæc constrictionis in medio & inflationis alternatio continuavit per octavam partem horæ, stomacho semper arctissimè clauso permanente. Postquàm ventriculus se movere desiit, illum supernè à stomacho ad pylorum incidi: continuit radicis *Napelli* reliquias, lac grumosum, frustula straminea, mucum & liquorem spumeum: his sublatis interna superficies alba erat, nec ullibi vel minimum inflammationis signum apparuit. Diaphragma post ablatum ventriculum aliquandiu movebatur, catellusque aërem ore hiante captavit. Sanguis ex venis & arteriis promanans admodum fluidus fuit. In cordis ventriculis nihil omnino sanguinis supererat. Vesica ab urina valdè distenta erat.

Historia II.

Reverendissimus Dominus D. Romanus Abbas St. Blasij ex benevolentia, qua erga studium medicum fertur singulari, 1676. d. 27. Aug. concessit lupum, ad experimentum *Napello* faciendum. In nido paucarum septimanarum adhuc captus nutriebatur lacte; adolevit & aliquomodo cicur factus quosdam ferebat, cum cane ludebat, illumque hincinde sequebatur, non tamen penitus lupinam naturam exuit, quosdam ferre nequijt, erga illos ringebat & propius accedentes morsu petijt: tuncque præ

timore ſtatim alvum & veſicam exoneravit, fugaturus hac turpitudine inimicos ſuos. Jam ſemeſtris erat, ac robuſtus. Ab horâ 6. matutina ad 2. pomeridianam nihil cibi dabatur: per hortum & aream bacillo abactus valde incaluit: carnem objectam comedere noluit, ſerum verò appoſitum avidè lambit & poſtea carnem devoravit.

Poſtea aliud fruſtulum carnis', in quo drachma dimidia radicis *napelli* abſcondita erat, objectum fuit, quod venenum ſub odoratus attingere noluit. Itaque illum auribus apprehenderunt, os bacillo diduxi ac duo fruſtula carnis quibus *Napelli* drachmæ duæ circiter involutæ erant, intrudimus. Vix octava horæ pars præteriit, quum ad vomitum ſtimularetur, & paulò pòſt mucum viſcidiſſimum craſſum, ſpumeum cum uno fruſtulo carnis evomuit: ulterius ad vomitum concitatus alia duo cum napello & muco viſcidiſſimo, craſſo, ſpumeo & flavo ejecit. Interea abdomen mirè attollebat, valde angebatur: robuſtus tamen manſit, pedibus non nutavit, erga ignotos rictum edidit, baculum protenſum morſu petiit: Subinde mucoſa & viſcida evomuit. Poſtquam ambo fruſtula carnis cum radice napelli egeſſit, adhucque vegetus eſſet, veritus me experimento fruſtratum iri, paulòpoſt ultra drachmas duas radicis contuſæ ſero lactis immiſcui ac ore diducto denuo infudi. Brevi poſt frequenter ad vomitum irritabatur, multis nixibus fruſtraneis, tandem ter mucum viſcidum craſſum, ſpumeum, quartâque vice ejecit mucum gryſeum, turbidum, cui radices *napelli* & fæces ſubnigræ immixtæ erant: poſtea evomuit iteratis vicibus liquorem tenuem, flavum, pellucidum, nonnunquam nullo colore tinctum, mire angebatur: huc illuc ivit, corpus quandoque ad parietem inclinavit; huc usque nondum decubuit: abdomen crebro contrahebatur, ut propè venter evaneſceret, dorſoque accedere videretur: diaphragmatis tenſio & relaxatio frequentiſſimè alternabant: nunquam vel alvum vel veſicam exoneravit, quod antea facilè

facilè ex ſolo metu fiebat. His ultra dimidiam horam perdurantibus, ſubitò ambobus pedibus anterioribus fortiter terram fodit brevique amplam foveam, ceu ſibi ſepulchrum paraturus, excavavit, ab opere avulſus fune quo ligabatur ſubſidit, moxqué in latus decubuit: extractus è fovea aliquot greſſus fecit: rurſus fodere incepit, profundè os naſumque foveæ immiſit, evomens mucum pellucidum, viſcidum, coloris expertem: ſtans aut ſedens ſubinde toto corpore tremuit: rurſusque fodit: retractus & compulſus aliquot greſſus peregit, non nutante corpore. Paulò pòſt in latus decubuit: celerrimè & cum ſuſpiriis reſpiravit: ad vomitum adhuc ſtimulabatur: os ſpuma implebatur: nunquam convellebatur. Cùm exſpiraturum præviderem, duabus horis à primo bolo intruſo, vivum ſed prorſus enervatum aſſeri pedibus & capite alligavi, ita tamen ut os apertum maneret: abdomen incidi; nulla doloris ſigna dedit: inter ſecandum exſpiravit, licet parum ſanguinis profuſum fuerit. Quamvis diaphragma non amplius moveretur, ventriculus tamen nunc in antro pylori, nunc in medio ſe contrahebat, ibiqué gracilior, imò quandoque anguſtiſſimus evaſit, verſus ſtomachum verò intumuit; mox conſtrictus iterum relaxabatur & in amplam molem diſtendebatur; mox iterum nunc circa antrum pylori, nunc in medio coarctabatur, atque crebris vicibus iſtæ ventriculi conſtrictiones & dilatationes alternabant. Inteſtina motu periſtaltico ſe movebant, nec tamen poſt conſtrictiones ventriculi dilatari videbantur, imò pòſt iteratos motus ſuos periſtalticos anguſtiora manebant, quamvis nihil per alvum quoque excreverit. Remoto ſterno gula ſummoperè diſtenta occurrit, quovis brachio pueri annui amplior ac ſi à flatu è ventriculo pulſo & circa pharyngem detento in hanc molem excreviſſet. Ad latus inclinatis pulmonibus receptaculum chyli nuce muſcatâ majus, oblongum, ſuppallidum vidi. Pulmones erant ex albo rubeſcentes, molles, penitus collapſi. Ven-

triculo propè ſtomachum inciſo gula concidit, & protinus ad priſtinam magnitudinem pervenit; nulla inflammationis veſtigia in illa aderant. Ventriculo à ſtomacho ad pylorum inciſo ultra duodenum, vix grana decem radicis napelli inveni: continuit mucum valdè ſpumeum flavum: illo abſterſo tota interna ſuperficies in fundo & in parietibus inflammata, & anfractus atro rubeſcentes, nullibi exulcerati, apparuerunt: ſtomachus verò & pylorus ab inflammatione immunes fuerunt. Tota interna ſuperficies duodeni & maxima pars jejuni & ilei quædam portiones, nunc unciæ unius nunc duarum longitudine, imprimis propè valvulam in ejus fine, admodùm rubebant; etiam limbus hujus valvulæ. Duodeni & jejuni ſuperficiem incruſtabat ſubſtantia coagulo lactis ſimilis, alba viſcida, alicubi flava. In ileo continebantur cucurbitini vermes ſolitarij, ſemen cucurbitæ figurâ & magnitudine referentes, cohærentes duas ſpithamas longi, deſinentes in filamentum propè ſpithamæ longitudine, in cujus extremo globulus, caput acus referens; Item tæniæ ſeu lumbrici lati; omnes adhuc viventes.

In recti extremo fæces virides, mucoſæ pauciſſimæ aderant. Cœcum flatibus diſtentum & incurvum continuit mucum viridem, ſabuli aliquid & fruſtulum unum alterumque radicis minutim conciſæ. Inteſtina ulnas quinque ſuperarunt; Cœcum palmare. In jejuno & ileo quam plurimas areolas glandularum inveni, plures rotundas, quasdam oblongas, dimidij bazij latitudine, quasdam ampliores: areola in fine ilei palmâ longior erat: illarum ambitus prominulus: pleræque in centro etiam inflammatæ. Vaſa ſanguifera meſenterica ampla & ſanguine nigro plena; heparque atro rubeſcens fuit. Veſica bilaria bile valdè turgebat. Lien pallidior longè hepate: in dorſo ſe corrugare videbatur: longus ſed gracilis. Renes caninis ſimiles: nulli in illis vermes. Veſica prorſus contracta: vix nucem moſchatam magnitudine æquavit, quamvis glandem filo conſtrinxerim.

rim. Vena cava aſcendens & deſcendens valdè ſanguine turgebant. Pancreas *Aſellij* venæ lacteæ plures tranſcenderunt & perreptarunt. Receptaculum chyli incidi, effluxit multum chyli lactei, candidiſſimi, multâ lymphâ diluti, ſine vel minimo grumulo. Ductum thoracicum ibi inflavi, inde vena cava propè auriculam dextram primùm micare, hinc ſyſtolen & diaſtolen edere cœpit, mox auricula dextra ex parte, non tota aliquot ſyſtoles & diaſtoles motus peregit. Cor ante inflationem amplum, ab illa magis diſtendebatur, ut & vena axillaris. In pericardio multum ſeri pallidi, turbidi continebatur. Inciſis cordis auriculâ dextrâ & ventriculo aliquid ſanguinis ſpumei emanavit, plurimum verò in auricula & ventriculo grumoſi permanſit, extracto grumo ſequebantur appendices ſpithamâ longiores ex cava & arteria pulmonica. In ventriculi ſiniſtri ſummitate grumulum parvum, nullum in fundo reperi. Artus poſt mortem flaccidi & flexiles erant. Oculi diu lucidi permanſerunt. Dum vivebat naſus ad oculos ut & pedes, ubi depiles erant, admodum quaſi à ſudore madebant.

Scholia ad Hiſtor. I. & II.

I.

Napellus iſte eſt 1. *Cl. Caſp. Bauhin. in Pinac. ſeu Aconitum X. flor. cæruleis.* An ſit Napellus *Avicennæ*, quem calidum & ſiccum in quarto gradu & ex illo *Santes de Ardoynis* aliique ſtatuunt? nolo hic multum diſceptare: Videatur hac de re *Cl. Joh. Bauhin. Hiſtor. Plant. Univ. lib. 34. cap. 18.* ſufficiat vim homini & quadrupedibus multis pernitioſam à plerisque ipſi tribui, quod exemplis l.c. probatur. Quidam tempore peſtis illo pro veſicatorio utebantur: at pudendus error eſt in Sabaudia & in Gallia ejus radices ſubſtitutas fuiſſe hellebori nigri radicibus, ut ibidem quoque

quoque memoratur. Hunc calidum & acrem esse, quilibet radice leviculè linguæ apici admotâ facilè experietur, & tum catelli, tum lupi historiæ abunde probant, & quoniam eosdem prope effectus edidit, quos cicuta præstitit, non parum stabiliet sententiam meam de cicutæ calidâ, acri & mordaci facultate, in prægressis probatâ. *Galen. 5. & 6. de Med. Simpl. Facult.* ei quoque septicam tribuit: quamvis nihil exulcerati vel in ventriculo vel intestinis catelli & lupi viderim; nisi fortè superficies anfractuum ventriculi atro rubescens, gangrænæ principium & pravi ulceris exordium credatur.

2. Virus suum in catello & lupo rodendo, irritando & vellicando membranam nerveam ventriculi potissimum, exseruisse demonstrant anxietas, & vomitus fibris ventriculi ad constrictiones iteratas sollicitatis, quarum motus post mortem in lupo & in catelli ventriculo exciso perstitit. In catello Præses systematis nervosi in consensum tractus fuit, quia semel tantùm vomuit, postea arctissimè constricto stomacho vomere amplius nequiit, unde gravius ventriculus afflictus fuit: in lupo nullæ convulsiones excitatæ fuerunt, quia fibrarum circularium impulsui cessit, vomituque sæpius iterato radix ad decem grana ejecta fuit. Ex constrictione ventriculi in medio aut parte viciniore stomacho conijcere potui, quomodo nonnunquam nec omnia ventriculi contenta, quandoque solummodo mucus quidam, non numquam pinguia tantum rejiciantur. Novi *Cappuccinum quendam juvenem & novitium*, qui comestis placentis, jusculis aut carne pinguioribus brevi à pastu ad vomitum stimulabatur, evomuitque nihil nisi pinguia, nec cessavit, donec omne pingue hac viâ pulsum fuerat. Quod non nisi pingui supernatante reliquis cibis, à constrictione fibrarum stomacho propiorum expresso, sursumque truso fieri potuit.

3. Lupum *napelli* radix interemit, non sectio, cum parùm sanguinis profusum fuerit, vixque dissecto abdomine spirare desierit

sierit & graviora tormenta hæ bestiæ diu tolerent, ut aliquando in lupo bimulo, abdomine & pectore vivo apertis comperi, qui ultra horam post magnam etiam hæmorrhagiam factam vivus permansit. Quomodo verò ipsum necarit ambiguum est: non existimo hanc mortem attulisse spiritus dissipando, aut stupefaciendo, quamvis in ipsa sectione nullum doloris sensum ostenderit, ut catellis, quia propè ad ultimum halitum vegetus & in fodiendo strenuus fuit: Nec hic culparem sanguinis coagulationem, tum ob prædictas rationes, tum quia chylus in receptaculo lacti persimilis, nec minimum grumulum admixtum habuit; nec in vasis pulmonicis sanguis substitit aut inflammationem peperit, quod necessario fieri debuisset, cum omnis pulmonum minutissima vasa permeare debeat: Nec grumus in corde cum appendicibus ex vasis extractis probat coagulationem, cum frigefactus sanguis etiam in saniosimis, citra medicamentum, aut venenum propinatum alias grumescat: Imò in catello fluidus admodum permansit, talisque procul dubio, si statim ventriculum dextrum discidissem inventus fuisset, nisiq; motum cordis, inflatione ductus thoracici renovare constituissem. Credibilius est mortem acceleratam fuisse quia ob magnã ventriculi inflammationem, cereberrimosque vomitus cor tandem elanguit & quasi enervatum fuit, ut non ampliùs sanguinem propellere valuerit; hinc ventriculus dexter etiam ante inflationem sanguine valde distentus repertus fuit. Fortè tamen aliquid strangulatorij concurrit ad mortem inferendam, tum ob crebros vomitus, diaphragmate à tot succussionibus suo tono privato, tum ob arctissimam pharyngis constrictionem nimium coarctatâ etiam larynge, & asperâ arteriâ compressâ à gulâ in molem insignem distentâ.

4. Vesica urinâ vacua fuit, tum quia antea crebro minxerat, tum quia lymphæ magna portio ad ventriculum ab acrimoniâ *napelli* allecta & vomitu rejecta fuit.

5. Mirum

5. Mirùm vermes in inteſtinis ad quæ quoque *napellus* pervenit non necatos fuiſſe, ſiquidem ipſi tanta vis deleteria inſit. Fortè vel murium vel muſcarum, Napelli alexiteriarum, naturâ dotati erant. Si omnino tales muſcæ aut mures exiſtant aut illis fidendum ſit.

CAPVT XII.

De Cocculis.

DE quibus Vid. *Cl. Johan. Bauhin. Hiſtoriar. Plantar. l. 3. cap. 155. p. 348.*

Hiſtoria I.

FEli maſculo adulto d. 28. Decembr. 1677. horâ 9. antimeridiana jejuno dedi præſentibus *Exc. D.D. Heinrico Screta* & aliquot Candidatis & ſtudioſis Medicinæ *Coccularum* contuſarum & cum juſculo permixtarum drachmas duas. Cochleatim infudimus juſculum, cujus magna portio antequam deglutiret ex ore effluebat, protinus tamen mucoſum factum vidimus, nihilominus prope drachmam in ventriculum admiſit. A vinculis liberior os lambit. Statim poſt intruſum juſculum, inſtar canis curſu longè defatigati, celerrimè linguâ exſertâ & hiante ore reſpirare cœpit & paulòpoſt quaſi exterrita ſuccutiebatur. Vix octante horæ elapſo convelli cœpit & primum convulſa jactabatur ad pedis unius & duorum diſtantiam; tum inter convulſiones, tum ab illis libera ſæpius lamentabilem vocem edidit: ſpuma ſatis copioſe ex ore ſtillavit: ſemel manifeſtè vomere conabatur: nunquam alvum ſolvit: nec multum eminxiſſe obſervatum fuit, quamvis permictiones importunæ ipſam ad cocculas damnarint.